

Kodokaeminõ

Kui tull´ õks näil tuu tunnikõnõ,
astõ tuu aokõnõ,
4815 sis lätsi^q õks nää^q koto kaemahe,
armas asõnd ots´ mahe.

Õga õks taa lää-s esekene,
õga kallis kasvataja -
ese õks lausi meelestäni,
4820 meelest, meele poolõstani:
“Mul õks küll om vasta miilt,
kasvatajal kalg miil!
Kiä õks and, tuu lätt,
kallutõllõs, kallus sinnä -
4825 ime õks and, ime lätt,
kallutõllõs, lätt kaema.”

Ime läts õks sis koto kaemahe,
armas asõnd ots´ mahe.
Ime kuts´ õks sis ummi umatsit,
4830 ai kokko armit,
lätsi^q õks nää^q kulla^q kolmõkeske,
veere^q nelä-viiekeske.

Ime õks sis näiolõ ütél´,
Taadsilõ taatõlli:
4835 “Taads-i-õks-sa-kõnõ, tütrekene,
kurõmar´a kullakõnõ,
kas jättä^q õks mul kihla^q kimmäpäst,
juvva^q kos´a^q kulusapast?”

Taads-i õks lausi meelestäni,
4840 meelest, meele poolõstani:
“Ime-õks-sa-kene helläkene,
maamakõnõ, mar´akõnõ,
õga sünnü-i õks mul hiuss ese kodo,
tutto ese tooli pääle -
4845 sündõ õks mul hiuss ülä kodo,
tutto ülä tooli pääle!”

Ese õks jal lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
4850 “Kuulõ^q õks, mu kull´a tütrekene,
rõõsa piimä koorõkõnõ!
Tuu mõtlõ õks sa mehe mesivadsa,
mõtlõ õks poisi munapudru -
õga saa-i õks tuu miis mesivatsk,
saa-i poiss munapudõr!
4855 Tuu saasõ õks vaest miis meelepaha,
saasõ kasa süäme katsk,
Taads-i, lääde õks kui üle ese meele,
kallut kasvo kaitsmise?
Ma taha-i õks joht kuigi anda,
4860 Kaadsilõ kallutõlla!”

Ese õks sis imele ütél´,
kandjallõ kadsatõlli:
“Kui ti õks lääde ülä poolõ,
väümehe värehille,
4865 sis kaegõ^q õks ti silmil selgil,
silmäkolmal korgil,

määne laul õks sääl tsirk kõkõ inne,
lind kiilt keerätelles!

4870 Kui laul õks sääl tuvi tulba otsah,
piho peräpaja all,
sis om õks taa Kaads-i Taads-i suku,
virve^q üte-verelise^q,
sis minge^q õks ti tarrõ tandseh,
moro pääle moodotõh!

4875 Kui laul õks jal kodask kodo pääl,
haugas tarõ har´a pääl,
Kaads-i saasõ õks sis kuri kui kodask,
saasõ halvõmb kui haugas.
Sis kääne^q õks ti hobõnõ ümbre,
4880 kääne^q tõlda tõisildõ!”

Ese näile õks jal opas´ oppuise,
tahtsõ anda tarkut:
“Hot´ õks ti põlõ-i kurja poissi,
põlõ-i veljä vihasast, -
4885 om õks ka kurjus hindä käeh,
vihasus vele siseh -
tuud ajagõ^q õks sääl jutto julgõhõ,
kõnõlgõ^q kõrdapiti:
kelle jätt õks tuu ese uma jao,
4890 uma osa unõhtõllõs?”

Inne naaku-i õks ti juuke juumahe,
naaku-i süüke süümähe,
tuu ajagõ^q õks ti jutt julgõhõ,
ülge^q sõna^q selgehe!
4895 Tuud ülge^q õks toolõ ti esele,
Kaads-i tätäle kõnõlgõ^q:
Kaadsilõ õks kui annat uma jao,
uma osa oiutõllõst,
tälle tii^q õks sa kimmä^q kirä^q,
4900 tõõmeeli tõstament!”

Taads-i õks esse helläkeist,
Taads-i tätät tähekeist,
ar´a õks tä lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
4905 “Minge^q õks ar, minge^q minemähe,
Kaads-i kodo kallumahe!
Sääl läävä^q õks ar külmäst küdsiliha^q,
jaahtusõ^q haaheliha^q.
Üteh saa-i õks ma anda umma miilt,
4910 pääs´o, umma pääkeist -
eiske om õks teil mehil mito miilt,
naasel vool´a keelekene.”

Taads-i ehe õks sis imme ilosahe,
umma kandjat kallehe.
4915 Viie- lätsi^q õks nää^q -keske veerümähe,
lätsi^q kulla^q kolmõkeske:
kulusap õks om minnä^q kolmõkeske,
kõkõ kallep katõkeske.
Ummil lätsi^q õks nää^q hüvvil hobõsil,
4920 ummil raudrattil.

Õga nimä^q õks joht lää-s pall' o aigo,
kallu-s sinnä kavva aigo -
hopõn lätsi õks kõõ mäkke mängeh,
kallaspuuldõ karõldõh.
4925 Mägi õks küll üteli: “Võtku-i märko!”,
kundi^q ütli^q: “Minge^q kodo!
Lääde õks ti teedä ikulist,
kulla tiid kurvalist!”
Ime õks joht kullõ-s mäe jutto,
4930 kullõ-s kingo kiidmist.
Ime õks lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Õga kullõ-i õks mi mäe määg' mist,
suurõ kingo kiidmist -
4935 eiske õks ma tiia, mis ma tii,
umma arvo arvõlla^q!”
Ülä lätsi^q õks sis kodo kottallõ,
Kaadsi värehte veerele.
Tuust tulli õks jo kotost kohvihõng,
4940 piitnä hõng perrest.
Kaadsi tull' õks jo vasta värehille,
oido vasta uss-aida,
näile lask' õks jo värä^q välehehe,
uma^q laidõ^q lahehehe.
4945 Ese tull' õks ka imega vällä,
lasi^q vasta langulõ:
“Tere õks ti, lahe^q langukõsõ^q,
vagivahtsõ^q umadsõ^q!”
Viiel näid õks sis sõrmõl tarrõ veivä^q,
4950 katõl käel sisse kanni^q.
Näile õks kõik tooli^q tuudiva^q,
istõpingi^q ehitedi^q.
Kaadsi veere õks jo viinaga,
mano oido ollõtakanaga*.
4955 Inne õks tä imele and',
kandjallõ kallutõlli.
Ime õks inne viina juu-s,
maidsa-s näide mammakõist,
kos'a- pand' õks kui -rati lavva pääle,
4960 keset lauda keerätelli:
“Agu ti õks jo ammuke sedä oodit,
oodit kodo kuldarätte?”
Kaadsi õks küll tälle viina pakk',
and' mamma magusat.
4965 Ime õks jal läts ese mano,
lask' vana langu mano.
Ime õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Juu^q õks sa, lang, lahet viina,
4970 maidsa^q viina magusat!”
Taadsi õks sis imme helläkeist,
Taadsi maamat mar'akõist:
“Inne õks mi naka-i juumahe,
mar'a viina maitsahe -
4975 parep om õks meil ette kõnõlda,
kui peräh tõrõlda!
Meele õks ka ese kotost opas',
kasvo majast karistõlli:
kelle jätät õks sa, lang, uma jao,
4980 suurõ vara vaotõllõt?

Kui õks sa Kaadsilõ annat,
kallutõllõt kallellõ,
kimmähe õks kui lupat kirotõlla,
vallamajah valmistõlla,
4985 sis anna õks mi siiä uma tütre,
vahaladva vaotõllõ!
Ese taht õks kõõ Alelõ anda,
sinnä seto poolõ pääle.”
Kaadsi õks sis esse helläkeist,
4990 Kaadsi tätät tähekeist -
jei õks tä pikre peräne,
ollõtakanana otsane.
Ese õks jei, esi üteli,
naarumeel nal'atõlli:
4995 “Joomõ õks mi kokko, langukõsõ^q,
leelotamõ, lingukõsõ^q!
Tuu om õks sul murõh väikene,
pelgü väega peen'okõnõ -
hummõn lääme õks mi kirjo kirotamma,
5000 vallamajja valmistamma,
kimmähe õks ma Kaadsilõ kiroda,
teeme pääle tembelmergi^q.
Hot' omma^q õks mul liinah lilli puja^q,
kavvõndõh kalle^q latsõ^q,
5005 näile eiske õks jo tulõ tuhanit,
ilosat Eesti rahha -
kodo tulõ-i õks imp jako jagamahe,
ossa vällä otsmahe.
Õga saa-s õks mul tütre^q tühjä paika,
5010 näio^q nälä kaalalõ -
tütre^q saiva^q õks mul kodo korgõhõ.
riikkahe rahvahe.
Kuulõ^q õks, mu kull'a langukõnõ,
Taadsi illos imekene,
5015 siiä võidõ õks sa anda^q uma tütre,
üte kana kallutõlla!”
Taadsi õks sis imme helläkeist,
Taadsi maamat mar'akõist -
sis jei õks jo viina veid'okõsõ,
5020 jei olut osa peräst.
Sis Kaadsi õks ka tõisilõ and',
umatsillõ oiutõlli,
kiä tull' õks ka imega üteh,
kaldo^q üteh kandjaga.
5025 Nuu^q ka õks küll jeivä^q viisi täüsi,
kuusi täüsi kummutõlli^q.
Jeivä^q õks nää^q aigo veid'okõsõ,
kõrra aigo kõnõliva^q,
sis õks näid aita viidigi,
5030 salve mano saadõtiigi.
Kodask õks sis laul' kua pääl,
haugas tarõ har'a pääl,
kodask õks üteli: “Minge^q kodo!”,
haugas üteli: “Halv saasõ!”
5035 Ime taha-s õks tähele panda^q,
pääs'õ näile pääle kaia^q.
Vilä- lätsi^q õks nää^q -salve veerele,
kaarasalve kaalallõ.
Salvõ^q olli^q õks jal tävve^q saiajauhõ,
5040 koti^q kulatskejauhõ.

Kaadsil õks sis esega kõnõle,
katõkese kadsatõlli^q:
“Vahtsõ^q õks ti langu^q, mi umadsõ^q,
madaliku^q meelimar^{´a}^q,
5045 ummil kaegõ^q õks ti silmil selgil,
silmäkolmal korgil:
meil om õks siin kaaro katusõni,
om kesve kelbäne!
Alel om õks vaest kanda katusõni,
5050 om kivve täl kelbäne.”
Tuuh olli^q õks kõik kotoh kuldakaalu^q,
hõpõmõõdu^q mõisah:
kulda oll[´] õks näil kaaluga kaalo^q,
hõpõt mõõta^q mõõt mõga.
5055 Kulla olli^q õks nää^q kuhja luujani,
hõpõ sarda sallitsõja^q.
Kaadsil olli^q õks kõik sulluh suurõ^q tsia^q,
kinni kirivä^q origo^q,
kats oll[´] õks sääil lauta karja täüs,
5060 kolm lauta Kullõsit.
Kaadsil õks lausi meelestani,
meelest, meele poolõstani:
“Õga õks mi tunnõ-i keväjät,
tunnõ-i uma^q uutsõ-kevo!
5065 Muil õks om kevväj, meil süküis:
käüme õks mi keväjä kivile,
teeme suvõl suurmit!
Meil õks ka omma^q võiu-võso^q,
kohopiimä meil kotusõ^q,
5070 piimä- omma^q õks meil -massõna^q majah,
kotoh koorõlahutaja^q.”
Ime ka õks ütël[´]: “Õigõ om!”
maama veerät[´]: “Veerna om!”
Küll oll[´] õks tuu ime miilt piti,
5075 sai maama sal[´]duist piti:
õga olõ-s õks näil vii vidämist,
kaivovii kandmist,
vesi õks näil kraanist küüke juusk[´],
läbi toro vällä tull[´].
5080 Sis õks nää^q istõ^q süümähe,
süümähe, juumahe.
Kuah õks näil keivä^q kokõliha^q,
paah pardsi^q hauduva^q.
Tävve^q olli^q õks näil livva^q, tävve^q lavva^q,
5085 tävve^q olli^q õks näil loedo^q luidsa^q,
tävve^q arvado^q anoma^q.
Hüvvil õks näid söögel söödetigi,
võiul vasta võõdõtigi.
Kaadsil õks imme helläkeist,
5090 Kaadsil maamat mar[´]akõist -
ümbre käve õks tä lavva kui kärbes,
linnas[´] mano kui librik.
Esi õks tä lausi meelestani,
meelest, meele poolõstani:
5095 “Mi mingu^q õks teil süük süämehe,
vaogo^q juuk[´] varbehe!
Peläku-i õks mi süüke süvveneni,
värisku-i väke võttõh -
õga olõ-i õks meil võiu^q Võrolt tuodo^q,
5100 piimä^q tuodo^q Petserest,

Võrolt omma^q õks meil tuodo^q võiulivva^q,
suurõst liinast suhkroosi^q.”
Kagoh sääil õks kõik olli^q hüä^q söõgi^q,
hüä^q söõgi^q, makõ^q mamma^q!
5105 Näile ante õks sääil viina vii võrra,
ante olut uja võrra.
Viinal lätsi õks näil miil vesseläst,
ollõl süä oigõpast.
Tuuh olli^q õks nää^q perreh pehmehe,
5110 tuuh rahvah rahutsõhõ,
kos[´]a- aiva^q õks nää^q -jutu^q julgõhõ,
teivä^q kihla^q kimmäpäst.
Kui nakse^q õks nää^q kodo tulõmahe,
Taadsil kodo tands[´]mahe,
5115 Kaadsil pand[´] õks ar puuho kos[´]aräti,
karmanehe kaubaräti,
kinnä pand[´] õks vil rahha kespaika,
vanna rahha vaihõllõ.
Raha õks sis kiuhk[´] kespaigast,
5120 vask vaak[´] vaihõlt:
“S[´]oo viiäs õks taa raha viina pääle,
kõvõrehe kõrdsi poolõ.”
Toukse^q õks nää^q kodo turilal,
poisi^q pur[´]opääkesel.
5125 Kagoh nimä^q õks kõik esele kitivä^q,
armas tätäle avvusti^q!
Esele tohi-s õks nää^q kuuko^q kodaskit,
tohi-s haarta^q haukalindo.
Ime õks sis esele ütël[´],
5130 maama tätäle manidsi:
“Küll saasõ õks meil kodo koto vasta,
saasõ tarõ tarrõ vasta:
Kaadsil ka õks om korgõ kodo,
om marganõ maja!
5135 Tulõ olõ-i õks sääil tarrõ tuumist,
lambi lakkõ lüümist -
kuu käüse õks küll näide koto piti,
päivä päälikit piti:
Kaadsil om õks ka kodo kuu poolõ,
5140 omma^q akna^q ao poolõ.
Näide om ka õks kodo kuut süld,
vell[´]o tarõ viit süld.
Sääil olli^q õks kõik helmise^q hirre^q,
saina^q panto^q samõtitse^q,
5145 ussõ^q olli^q õks sääil tettõ^q uibotsõ^q,
ussõpiida^q pihlapuidsõ^q.
Taadsil või õks sääil kopse^q koto piti,
marsse^q tuud majja piti!”
Taadsil õks sis esse helläkeist,
5150 Taadsil tätät tähekeist:
“Mul õks joht olõ-i hüä miil,
hüä miil, kerge kiil!”
Kost[´] õks tä sõna kurval meel,
vesisilmil veerätelli:
5155 “Nii õks mul om vasta miilt,
vasta miilt, vasta kiilt,
vesi õks kui juusk vasta vett,
pess vasta suurt perve!
Sis õks ka iki^q lainõ latsõ^q,
5160 kaldõ puja^q kahitsõlli^q,

kallõ nakas õks kõõ perrä kakkõmma,
lainõ vasta lagonõmma.
Sääne õks vaest saasõ Taadsi elo,
silväviil vinnümine:
5165 agu ikk õks säääl uibo ussõ takah,
pidisises* piito man,
agu saasõ õks taa uss hoitijani,
piit perrä-kaejani?”
5170 Taadsikõnõ õks sis tuumat´ tunni aigo,
mõtõl´ mito minotit.
Ime õks jal lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Tütär, naaku-i õks sa hinnäst ikõtamma,
umast karvast kaotamma!
5175 Õga lää-i õks sa ikul ilosast,
silväviil vereväst,
küll lääõ õks sa ikul ilotost,
silväviil sinitsest.
Iku võimõ jo esele anda^q,
5180 silvävii veerätellä^q!”
Ese õks jal lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Ooda^q õks sa, ooda^q, naasekõnõ,
pääle tark Taadsikõnõ!
5185 Õga saa-i õks ti murõht muilõ anda^q,
kaiho muilõ kallutõlla^q -
ikko tulõ õks teil vaja iihpuul,
tagapäivi tarbest!
5190 Taadsi-õks-mul-kõist, tütrekeist,
mino kallist kanakõist!
Kaadsi om õks no pehme petmähe,
om oigõ ostmahe,
Kaadsi toosõ õks no kulladsõ kosti,
sokolaadi sulatõllõs,
5195 kõõ sais õks täl kulatsk´* koti all,
saisva^q prään´kä^q pähütseh.
Viländ om õks teil imega süvvä^q,
viländ maamaga maitsta^q.
Mesi- teid õks no -leeväl meelütädäs,
5200 Kaadsi pett pehmil saiol -
mesi- saava^q õks teil -leevä^q meelepaha,

kulda kosti^q süäme koor´a*!”
Ese õks jal Taadsilõ ütél´,
kanalõ kaibõlli:
5205 “Ooda^q õks sa, tütär, veid´okõsõ,
kulla mõni kuukõnõ!
Lasõ^q õks sa läät, sis sa näet,
las kallut, sis kaedõ:
5210 küll saisva^q õks sul paalka^q pähütseh,
kulla nuia^q koti all!
Kaadsi nakas õks vaest piidsal pess´mähe,
nakas roosal sops´mahe?
Taadsil om õks sul piht peen´okõnõ,
om olg ohokõnõ -
5215 pess´mä nakas õks sis sino piha pääle,
utma* ohkõ ola pääle,
piht nakas õks sul pinda lüümähe,
uhakit ogimahe*!”
Ime õks sis lausi meelestäni,
5220 meelest, meele poolõstani -
ime võtt´ õks sis puust kos´aräti,
karmanist kaubaräti,
ime and´ õks sis kätte tütrele,
mõtõl´ anda mõrs´alõ - :
5225 “Tütõ, vii^q õks ar kirsto kihlarätt,
panõ^q kaste kaubarätt!
Taadsi, naaku-i õks sa esse kullõmma,
kasvatajat kahitsõmma!”
Näile ütli^q õks sis oigõ^q unokõsõ^q,
5230 lelläpuja^q leelotõlli^q,
kiä oll^q õks naa^q koto kaemah,
armas asõnd otsmah:
“Teele tohi-i õks mi kuigi üldä^q,
mõista-i kuigi mõtõlda^q !
5235 Taadsil om õks küll eiske esekene,
esekene, imekene -
muudku mi õks kõõ ooda suuri saajo,
vell´o viina-juumiisi,
ollõ- saamõ õks kui -püttä otsa,
5240 viinavaatõ vaihõllõ!”
Õga- läts õks jal -üts umma paika,
kulla umma kotusõhõ.